

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Akademikerintroduktion med SFI

En studie om hur Akademikerintroduktion i Malmö upplevts av nyanlända akademiker

Författare: Nina Persson
Kurs: soc 344, 41-60
Vårterminen 2002
Handledare: Katarina Sjöberg

Abstract

Titel: Akademikerintroduktion med SFI- en studie om hur Akademikerintroduktion upplevts av nyanlända akademiker

Uppsats: soc 344, 41-60 p

Handledare: Katarina Sjöberg

Sociologiska institutionen, vårterminen 2002

Nyanlända flyktingar eller invandrare i Malmö erbjuds vid ankomsten en treårig introduktionsperiod innehållandes bland annat en introduktionskurs med svenska för invandrare (SFI). Syftet med studien är att undersöka, dels hur nyanlända akademiker upplevt introduktionsutbildningen Akademikerintroduktion (AKI) utifrån behov av kontakt med svenskar och det svenska samhället. Dels om kursdeltagarna med utbildningen anser sig förberedda inför kompletterande/fortsatta studier eller praktik. Studiens teoretiska utgångspunkter är hämtade från Baumans syn på begrepp som *in- och utgrupper* samt *frihet och beroende*, Goffmans perspektiv på *team*, speciellt diskussionen om *framträdande*, och slutligen Asplunds belysning av *social responsivitet*. Underlaget för uppsatsen är kvalitativ med tematiserade intervjuer som huvudsaklig metod. Intervjumaterialet består vidare av 16 kursdeltagare på AKI. Med anknytning till Baumans teoretiska diskussion kring samhörigheten i form av skapandet av ingrupper i motsats till utgrupper åskådliggörs i uppsatsen en ökad medvetenhet hos kursdeltagarna om det svenska samhällets existens varvid den senare i denna undersökning jämförelsevis symboliserar utgruppen. Vidare belyser hans resonemang kring frihet och beroende hinder som kursdeltagarna ställs inför i skapandet av kontakter med svenskar och det svenska samhället. Med Goffmans aspekt på olika former av framträdande inför publik, samt genom Asplunds diskussion kring social responsivitet belyses fortsättningsvis kursdeltagarnas möjligheter att utveckla sitt kontaktnät med det svenska samhället samt förberedelserna inför fortsatta studier genom kontakterna som upprättats inom introduktionsprogrammet AKI.

<u>Inledning</u>	<u>4</u>
-------------------------	-----------------

<u>Metoddiskussion</u>	<u>4</u>
-------------------------------	-----------------

<u>Teoridiskussion</u>	<u>5</u>
-------------------------------	-----------------

Bauman	6
--------	---

Goffman	7
---------	---

Asplund	7
---------	---

<u>Bakgrund</u>	<u>8</u>
------------------------	-----------------

<u>Teorianknytning till det empiriska materialet</u>	<u>9</u>
---	-----------------

Varför AKI?	9
-------------	---

Den första tiden på AKI	11
-------------------------	----

Högskoleperioden och mentorerna	14
---------------------------------	----

Kontakten med studie- och yrkesvägledare	17
--	----

Traineeperioden	18
-----------------	----

Synen på framtiden	21
--------------------	----

<u>Sammanfattning</u>	<u>24</u>
------------------------------	------------------

<u>Litteraturförteckning</u>	<u>25</u>
-------------------------------------	------------------

Inledning

Denna studie behandlar hur kursdeltagarna på introduktionsprogrammet Akademikerintroduktion (AKI) i Malmö upplevt utbildningen med fokus på hur kursdeltagarna upplevt kontakten med svenskar och det svenska samhället. Samt hur väl förberedda de anser sig vara inför kompletterande/fortsatta studier eller praktik. För att belysa kursdeltagarnas upplevelser av AKI tillämpas olika teorier. Till exempel Baumans (1992) teori om *frihet och beroende*. Hans diskussion om *in- och utgrupper* visar hur grupper orienterar sig i skydd mot det okända. Goffman (1974) presenterar ett liknande synsätt. Hans begrepp *team* fokuserar på mänskliga presentationer och de starka sociala band som teamet utvecklar för att säkerställa ett bra *framträdande inför publiken*. Av vikt är också Asplunds (1987) diskussion om *social responsivitet* vilken klarlägger det mänskliga behovet av att vara social och svara på stimulans så att dialog uppstår.

Uppsatsen inleds med en metoddiskussion. Efter metoddiskussionen följer en teoridiskussion som åtföljs av en bakgrundspresentation. Därefter följer analysdelen med teorianknytning till det empiriska materialet. Uppsatsen avrundas med en sammanfattning.

Metod

Valet av kvalitativ metod gjordes utifrån målet att uppnå en djupare förståelse för hur nyanlända akademiker upplever sin situation under tiden de studerar på AKI (Patel & Davidsson 1994). Intervjuerna var *semistrukturerade* och gav på så sätt den intervjuade mer spelrum att utveckla sina tankar runt de teman som låg till grund (May 1997). I genomförandet av intervjuerna prioriterades speciellt ett metodologiskt tillvägagångssätt som upprättar en god kontakt med intervjupersonen. En god kontakt genererar öppenhet och ger i sin tur tillgång till värdefull information (Kvale 1997). Skapandet av en god och framför allt informell kontakt med intervjupersonerna var av speciell vikt då jag som intervjuare löpte risk att betraktas som myndighetsperson i och med min anställning i Malmö Stad, med anknytning till Aki-projektet. Särskild vikt lades således från min sida i att vara öppen, av vikt när det gäller att motivera intervjupersonerna att ställa upp på intervjun.

I rollen som intervjuare var det viktigt att tänka på att även gester och ansiktsuttryck kan ge signaler som tolkas av intervjupersonerna. Ansiktsuttryck som ger signaler om

nedlåtenhet, ointresse och så vidare kan verka genererande och hämmande på intervjupersonerna (Andersson 1994 & Patel & Davidsson 1994).

Balans måste upprätthållas mellan intervjuaren och den intervjuade. Det var av stor vikt att intervjusituationen hade en informell och behaglig karaktär men det får inte leda till att den intervjuade känner sig besvärad. Oftast räcker det med att intervjuaren bekräftar det sagda med ett igenkännande, utan att ivern att hjälp för den skull tar överhand (May 1997). Att vara medveten om sin roll som intervjuare är alltså mycket viktigt, liksom val av plats och tid, samt längd på intervjun (Andersson 1994).

Mera allmänt befann vi oss antingen på Lernia eller på Malmö högskola, i något enstaka fall valdes mitt kontor. De två förstnämnda platserna var klart att föredra då dessa representerar hemmaplan för kursdeltagarna. Intervjuerna var ungefär en timme och under så lättsamma former som möjligt.

Ytterligare en faktor som var av stor vikt vid mina intervjuer var det aktiva valet att inte använda bandspelare. Trots vetskapen om att anteckningar både kan vara tidsödande och störande för den intervjuade samt försvåra en ledig samtalston (ibid) var och är jag mer övertygad om att kursdeltagarna skulle störas mer av vetskapen att intervjun spelades in på band. Många människor upplever av att få sina ord inspelade på band som störande (ibid). Med tanke på min målgrupp som bestod av invandrare och flyktingar med olika upplevelser i bagaget var valet att välja bort bandspelare ganska givet.

Teoridiskussion

Under denna rubrik kommer jag att presentera teoretiska perspektiv relevanta teorier för studien. Tillsammans utgör de grunden för förståelse av de fenomen som belyses i intervjuerna. Baumans (1992) aspekt på *frihet och beroende* belyser människors begränsningar baserat på hennes tidigare val i livet. Hans diskussion kring *in- och utgrupper* åskådliggör skapandet av sammanhållning i en grupp som tillsammans har en gemensam motståndare i *utgruppen*. Goffmans (1974) liknande aspekt på *in och utgrupp*, med terminologin *teamet* och teammedlemmarnas *framträdande inför publik*, belyser de strategier som i hans diskussion tillhandahålls för ett bra framträdande. Asplunds (1987) diskussion om *social responsivitet*, framhåller vidare människans benägenhet att vara *responsiv* och därmed också aktiv i dialog med andra människor.

Zygmunt Bauman

Bauman (1992) utvecklar i sin text begreppen *frihet och beroende* som belyser människans frihet att välja utifrån tidigare val i livet, e.g ett tidigare val av utbildning erbjuder ett visst arbetsfält att söka arbete inom. Detta synsätt kan för undersökningens vidkommande kopplas till kursdeltagarnas frihet att välja den utbildning som anses vara den mest lämpliga för individen

Bauman är noga med att påpeka att människor inte alltid kan påverka sina val, utan valen ligger utanför den enskilda människan. Bauman menar alltså att människors handlingsfrihet är begränsad utifrån val som gjorts tidigare i livet. Som en följd av begränsad handlingsfrihet blir människor *determinerade* vilket kan yttra sig i besvikelse, frustration och passivitet. Samtidigt som människor har privilegiet att välja garanterar det inte friheten att uppnå de mål som var och en satt upp för sig själv (ibid).

Baumans resonemang om *referensgrupper och sekundär socialisering* visar på dess betydelse i kontaktskapandet med andra människor och diskuteras utifrån valet av referensgrupp i barndomen. Den referensgrupp människor föds in i och som bestämmer normen för uppförande är enligt Bauman inte valfri. Inom gruppen ges emellertid frihet så länge gruppmedlemmarna håller sig inom gruppens ramar, men löper risk att förkastas i andra sammanhang. Referensgruppen spelar följaktligen en tvetydig roll; ”Å ena sidan möjliggör den min frihet; å andra sidan hindrar den mig genom att dra gränser för samma frihet” (Bauman 1992:33).

Begreppet *in- och utgrupper* och dess sociala avstånd mäts fortsättningsvis i Baumans diskussion utifrån den tysk-amerikanska sociologen Alfred Schuts imaginära linje. Med utgångsläge i Meads teori om *I* och *me*, mäts det sociala avståndet utifrån avståndet från jaget (*I*). Desto närmare jaget människor runt om kring är inprickade på den imaginära linjen, desto närmre står de dig (ibid). Att vara inprickad nära jaget kräver fortsättningsvis att människan i fråga har förmåga att visa mental och moralisk närhet. Närheten fortsätter Bauman, består i att visa medkänsla för andra människor och att känna andra människors glädje och sorg. Det ovan nämnda är vidare kriterier för ingruppens existens. Jämförelsevis försvinner den moraliska och mentala närheten i takt med att avståndet ökar, vilket i sin tur är kriteriet för skapandet av utgruppen. Viktigt att poängtera avslutningsvis är att skapande av utgruppen är en förutsättning för skapandet av ingruppen med dess sociala band i skydd mot det okända i utgruppen (ibid).

Erwing Goffman

I linje med Baumans aspekt på *in- och utgrupper* diskuterar Goffman *teamet* och dess medlemmars förhållningssätt till publiken. *Teamet* består av en samling individer som samarbetar kring ett visst sätt att presentera sig, och som för att garantera ett bra framträdande inför utomstående utvecklar starka sociala band (Goffman 1974 & Collins & Makowsky 1993). För att *teamet* ska fungera på ett tillfredsställande sätt krävs *dramaturgisk lojalitet*, *dramaturgisk disciplin* och *dramaturgisk försiktighet* av team-medlemmarna. (Goffman 1974 & Ritzer 1996:)

För att upprätthålla vad Goffman benämner som *dramaturgisk lojalitet* krävs att människorna i teamet följer de regler som är uppställda. För säkerställandet av att alla inom teamet anstränger sig och lägger ner mycket tid på sina respektive uppgifter bildas en *solidarisk ingrupperkänsla* i motsats till publiken. Därmed säkerställs också den lojalitet som krävs för teamets fortlevnad. (Goffman 1987).

Med begreppet *dramaturgisk disciplin* belyses människors förutsättningar inför olika framträdanden. Samtidigt som den disciplinerade aktören helhjärtat går in för sin roll, måste han samtidigt ha känslomässig distans. Att inte förlora kontrollen över framställningen är av stor vikt för att aktören på rätt sätt ska kunna förmedla det budskap aktören vill att publiken ska erhålla (ibid).

Den *dramaturgiska försiktigheten* innebär slutligen att de agerande ska iscensätta sitt framträdande klokt och vara förberedd på tänkbara situationer som kan uppstå under framträdandet. Framsynthet och planeringsförmåga är viktiga aspekter samt planeringen av hur långt ett framträdande ska/bör vara. Under ett kort framträdande är riskerna mindre att ett misstag begås, medan riskerna under ett längre framträdande är betydligt större (ibid).

Johan Asplund

Asplunds diskussion kring *social responsivitet* (Asplund 1987) lyfter fram människors benägenhet att interagera med andra människor. Att vara *responsiv* är att vara svarsbenägen och att svara på stimuli (ibid).

När två människor pratar med varandra reagerar de på varandras uttalande och det uppstår en dialog som kan ses som en växelverkan. Utifrån denna aspekt är det inte enbart en

människa som får utbyte i en dialog. I dialogen utväxlas meningar och åsikter som kan berika båda parter. Språket är således viktig i dialog människor emellan, på grund av att vi kommunicerar (*verbalt*) med varandra och är en förutsättning för att dialog ska uppstå (ibid).

Bakgrund

AKI som projekt är baserat på den diskussion, som förts mellan Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Integrationsverket, Skolverket och Svenska kommunförbundet och som sedermera mynnade ut i en överrensommelse (www.integrationsverket.se). Syftet med överrensommelsen är att underlätta nyanlända invandrare/flyktingars situation i Sverige. Propositionen "Den öppna högskolan" var även den en bidragande faktor till uppstartandet av AKI liksom påtryckningar från kursdeltagarna på det ordinarie programmet på Lernia om ett mer individinriktat och flexibelt program för utländska akademiker.

Malmö stad är uppdragsgivare och har genom offentlig upphandling gett Lernia uppdraget att genomföra projektet. Malmö högskola verkar som samarbetspartner till Malmö stad och Lernia i form av upplåtelse av lokaler på högskolan samt genom ansvaret att ordna mentorer från högskolan till kursdeltagare på AKI. Projektet startade i april/maj 2001 och sträcker sig till juni 2002.

AKI vänder sig till nyanlända invandrare och flyktingar som har en akademisk bakgrund, det vill säga högskoleexamen eller minst två års studier på högskola eller universitet, samt har ett klart mål med sina studier. Kursdeltagarna ska utifrån sin bakgrund ges möjlighet att komma i kontakt med högskola och arbetsliv inom sina specifika studie- och yrkesområde, och på så sätt förkorta vägen till ett kvalificerat arbete. För att kunna fullfölja AKI måste kursdeltagaren vara inställda på att AKI kursen är intensiv och ställer höga krav på kursdeltagaren i form av hög närvaro på lektionerna och mycket hemstudier.

Den första gruppen kursdeltagare inom AKI avslutade sina studier under perioden januari –mars år 2002. I nuläget är omgång 2, 3 och 4 igång. Kursdeltagarna på AKI börjar med att studera 24 veckor på Lernia beläget i Valdemarsro. De läser intensivt det svenska språket och samhällsorientering 6 timmar per dag, 5 dagar i veckan (www.skolverket.se). Särskild vikt läggs vid det egna yrket eller utbildningen.

Efter 24 veckor på Lernia flyttar kursdeltagarna med utbildare in i Malmö högskolas lokaler. I samband med högskoleperioden får kursdeltagarna en mentor från högskolan. Mentorn är antingen en vid högskolan anställd person eller student. Mentorn är speciellt

framtagen utifrån individens bakgrund samt framtida mål och har till uppgift att fungera som bollplank för kursdeltagaren.

Nio veckor senare befinner sig kursdeltagarna på en traineeliknande praktikperiod om tre månader för att ges möjlighet att pröva sin yrkeskunskap på den svenska arbetsmarknaden. Traineeplatsen är en arbetsplats som anknyter direkt till kursdeltagarens yrkeskompetens, utbildning eller framtida utbildning. De sista tre veckorna av totalt 48, återvänder kursdeltagarna till Malmö högskola för att utveckla en handlingsplan. Det sker tillsammans med handledare, mentorer och studievägledare på högskolan samt med utbildare från Lernia. Målet är att innan kursavslut ska kursdeltagarna på AKI veta vilka vägar de ska gå för att på bästa sätt förkorta vägen till ett kvalificerat arbete (ibid).

Teorianknytning till det empiriska materialet

Varför AKI?

I Malmö kommun erbjuds nyanlända flyktingar och invandrare olika inriktningar inom introduktionsprogrammet med SFI beroende på personens utbildnings- och yrkesbakgrund. Att studera på AKI är följaktligen ett val som gjorts av de intervjuade kursdeltagarna själva. Anledningen till att de valt AKI varierar, men huvudargumentet var att antagna personer till AKI alla har en akademisk bakgrund. De intervjuade kursdeltagarna menade att de känner samhörighet då alla har studievana på högskole- och universitetsnivå. De befinner sig så att säga på samma nivå.

Vad de intervjuade kursdeltagarna på AKI framhävde som argument för att studera på programmet visade sig i Integrationsverkets rapport vara en brist inom andra introduktionsprogram. I rapporten poängterade utredarna att det finns brister i nivågrupperingen inom SFI (Rapport Integration 2001). Som underlag gjordes bland annat intervjuer med kursdeltagare inom introduktionsutbildning i Uppsala. De intervjuade personer som bildade underlaget för Uppsala studien menade att det är svårt att sitta och läsa tillsammans i en grupp med två personer som är läkare, sex personer som är forskare och två personer som inte läst alls. De intervjuade kursdeltagarna i Uppsala menade att de inte har någon gemensam utbildningsbakgrund vilket bidrar till att känslan av samhörighet uteblir inom studiegruppen. Fortsättningsvis ansågs personer som inte läst tidigare behöva mycket mer hjälp än personer som har en längre utbildningsbakgrund och därmed bättre studievana

(ibid). Vikten av att befinna sig på samma utbildningsnivå för bildandet av samhörighet hos kursdeltagare inom introduktionsutbildningar belyses således både av mina intervjupersoner på AKI samt av kursdeltagarna i Uppsalastudien.

*AKI är jättebra eftersom alla akademiker sitter i samma grupp. Alla är på samma nivå .
Intervju Helena; lärare*

Som citatet åskådliggör uppskattades den nivågruppering som gjordes/görs på AKI i form av att nyanlända akademiker grupperas för sig. Kursdeltagarna på AKI befann sig på samma nivå gällande studier och positiv inställning till att lära sig svenska. Gemenskap utvecklades i gruppen genom att de tillsammans hade målet att arbeta inom ett kvalificerat yrke, vilket kräver goda svenskkunskaper för att konkurrera på den svenska arbetsmarknaden.

En viss oro fanns dock bland vissa kursdeltagare vid kursstarten. Det var första kursstart och varken utbildare, projektledare eller studie- och yrkesvägledare var riktigt säkra på vad de skulle förvänta sig av programmet.

Man blev i början sedd som en försökskanin, många saker var otydliga. ...Men det fanns fördelar på AKI ändå, t ex traineeperioden på tre månader. Intervju Sussie; förskollärare

Som ovanstående citat beskriver fanns det otydligheter i början. Det hände att felaktig information uppgavs från personal på Lernia, och missförstånd uppstod. Men i efterhand menar kursdeltagarna att i huvudsak tyckte de att AKI var ett mycket bra introduktionsprogram med SFI, och speciellt uppskattades traineeperioden på tre månader.

En del av kursdeltagarna sökte sig själva till denna första omgång av AKI, medan de flesta blev värvade från det ordinarie programmet. Kursdeltagarna berättade att projektledaren för AKI på Lernia kom ut i klassrummen och informerade dem om programmet. I stället för att studera på det ordinarie introduktionsprogrammet blev de nyanlända akademikerna erbjudna en skräddarsydd utbildning inom introduktionen innehållande bland annat kontakt med Malmö högskola och näringslivet.

Jättebra program. Man lär sig snabbt. Praktiken också jättebra. Jag fick reda på vad jag behöver läsa för att komplettera min utbildning. Intervju Anna; naturvetare

AKI är bättre än det ordinarie programmet. På AKI det är mycket grammatik, studiebesök på AF [arbetsförmedlingen; förf.anm], studier i svensk historia". Intervju Tina; humanist

Vi hade ett möte med projektledaren på Lernia som erbjöd oss att läsa på AKI. Det verkade först som om det var jättelång tid. Traineeplatsen var det bästa. Vi valde AKI för den långa traineeperioden. Intervju Valentin och Jane

När jag var på Mah kände jag att det var lättare att anpassa mig till det svenska samhället. Att vara i högskolemiljö är också nödvändigt innan traineeperioden börjar, för på Mah utvecklades man så mycket. Det var rätt miljö för mig. Intervju Katarina; tandsköterska

Av citaten här ovan framgår att de intervjuade kursdeltagarna inte endast ansåg att AKI var ett bra introduktionsprogram i allmänhet, utan också att programmet bidrog med utveckling som i ett led av att kursdeltagarna befann sig i rätt miljö. Den utveckling som beskrivs ovan innebar framförallt en utveckling av språket. Bidragande faktorer var att kursdeltagarna befann sig i högskolemiljö. Den tre månaders långa traineeperioden bidrog till insikt om kompletteringsbehov. Innehållet i undervisningen uppskattades med intensiv svenskundervisning, i form av mer grammatik, studiebesök samt studier i svensk historia. Vilket skiljer sig från det ordinarie introduktionsprogrammets kursinnehåll.

Den första tiden på AKI

En del av kursdeltagarna menade helt naturligt, att innebörden av att lära sig ett nytt språk i ett främmande land upplevdes som skrämmande. Möjligheten att kommunicera på sitt eget modersmål med andra människor var i många fall begränsat och gester fick ersätta det verbala språket. Bauman diskuterar jämförelsevis de normativa referensgruppernas betydelse i barndomen, vilka lägger grunden till människors kunskap om samhället de lever i och hur människor interagerar inom gruppen (Bauman 1992).

I intervjuerna framkom att den trygghet kursdeltagarna hade med sig från sitt hemland till exempel i form av kännedom om samhället och infrastrukturen försvann i och med flytten till Sverige. Åter relaterat till Baumans diskussion menar han att vad som händer när människor träder ut ur sin referensgrupp och möter ett för dem okänt samhälle är att

känslor av osäkerhet och ängslan uppstår.(ibid). Från intervjumaterialet utläses att känslan av ensamhet och svårigheten till kontakt med andra kursdeltagare uppstod.

Tänkte att allt skulle bli bra. Därefter kom hemska dagar. Jag kände inte att jag trivdes i gruppen, jag kände mig ensam. Jag tänkte också hoppa av vid ett par tillfälle. Intervju Edith; grundskollärare

Situationen som beskrivs i citatet och som upplevdes av en del intervjuade kan direkt kopplas till Baumans teori som nämnts ovan om sekundär socialisation, vilken fokuserar på den socialisation som sker i barndomen i form av internalisering av grundläggande sociala färdigheter. Människor som flyttar mellan olika länder har grundläggande sociala färdigheter från ett samhälle med sig. Därvid tvingas de adaptera andra grundläggande sociala färdigheter som de inte känner till, för att socialiseras in i det nya samhället (ibid). Den sekundära socialisationens fokusering på socialisationen som sker i barndomen kopplas till normativa referensgrupper e.g. familjen. Som Edith i citatet ovan och alla andra människor har vi olika referensgrupper att tillgå under vår uppväxt och i vårt vuxna liv, beroende på var man kommer ifrån.

Att vara född in i en viss familj och klass, i en viss stad eller land har otvivelaktig betydelse för hur vi väljer att hantera situationer senare i livet, som i sin tur påverkar de val vi gör. De normativa referensgrupperna ligger således till grund för hur människor för sig och tolkar samhället omkring sig (ibid) och i Ediths fall tolkar hon det svenska samhället utifrån sina tidigare referensgruppers medgivande. Med utgångspunkt i de referenser hon haft tillgång till under sin uppväxt väljer hon att hantera situationen på ett specifikt sätt.

I Malmö stad erbjöds de nyanlända akademikerna introduktionsprogrammet AKI. Inom programmet var läraren i många fall den första riktiga kontakten med svenskar och utgjorde därför en oerhört viktig roll i introduceringen. Även inom andra områden fyllde lärarna en viktig funktion, speciellt för kursdeltagare som kände att introduceringen inte fungerade riktigt som de hade tänkt sig. Beslut om att avbryta eller fortsätta studierna baserades i en del fall på vilket sätt läraren bemötte kursdeltagaren. Framförallt var uppmuntran och trygghet viktig för kursdeltagarna som läste på AKI.

Jag tyckte mycket om Johan som lärare, mest aktive av lärarna. Han lärde ut mycket grammatik och gav mycket uppmuntran. Intervju Anna; naturvetare

Det är tack vare Johan som jag gick kvar så länge [programmet ut] Man känner sig som en familj. Intervju Kent; akademiker

Är nöjd med lärarna. Det är viktigt vem som undervisar. Intervju Valentin; civilingenjör

Citaten jag valt ut får presentera kursdeltagarnas allmänna uppfattning som visar att kursdeltagarna upplevde ett skapande av inre trygghet i grupperna. I gruppen växte förtroende och förståelse för varandra vilket kursdeltagarna ansåg var en viktig faktor för språkinläringen. Lärarna erhöll förtroende genom uppmuntran, förståelse och tålmod. Jämförelsevis utifrån Baumans aspekt på in- och utgrupper skapades en ingrupp och inom denna grupp florerade förståelse och empati, vilket i förlängningen betydde att gruppmedlemmarna inom gruppen förstod varandra. Relaterat till Baumans syn på förståelse inom gruppen följer nedan citat.

" Framförallt kan man förstå dem [*människorna i ingruppen*] och vara säker på att bli förstådd av dem"(Bauman 1992:57)

Ingruppens existens är dock inte möjlig utan en utgrupp, vilken står för det hemska och det skrämmande (Bauman 1992). Att jämföra med kursdeltagarnas avsaknad av kontakt med det svenska samhället med högskolan och arbetslivet som centrala komponenter får de symbolisera utgruppen. Osäkerheten inför kontakten med det svenska samhället, utgruppen, tog sig fortsättningsvis uttryck i att kursdeltagarna ställde frågor kring varför svenskar skulle vilja anställa invandrare istället för arbetslösa svenskar.

Varför vill de anställa utlänningar när det finns arbetslösa svenskar? Intervju Katarina; tandsköterska

Ovan citerad synpunkt är en allmän uppfattning som jag valt att belysa. Citatet visar att för kursdeltagarna stod arbetslivet i det svenska samhället för något som skapade osäkerhet hos kursdeltagarna. Dessutom symboliserade det svenska samhället "det farliga". Jämförelsevis tar Bauman fortsättningsvis upp exempel på in- och utgrupper e.g. "min skola och grannskolan", "mitt fotbollslag och motståndarsidans med tillhörande bråkiga supportrar", "välbärgade och följaktligen säkert anständiga skattebetalare som jag" och så vidare (ibid).

Dessa exempel pekar tydligt på vikten av att ha en motpart som står för det motsatta, det vill säga det som utgruppen representerar. För kursdeltagarna på AKI bestod utgruppen av ett samhälle de inte haft kontakt med, och därmed blir farligt och skrämmande.

Inom ingruppen med dess inbördes förståelse och trygghet uppstod dock missförstånd och misstolkningar.

Svårigheten med att lära sig svenska är en sak, men relationerna var svårare. Men nu går det att prata med alla. Intervju Edith; grundskollärare

Många av de intervjuade kursdeltagarna var av samma uppfattning som Edith. Vikten av det relationella som framgår av citatet kan fortsättningsvis relateras till den diskussion som Bauman för när det gäller in- och utgrupper.

”Här, här inne kan saker och ting verka svåra ibland men till slut går det alltid att hitta en lösning. Folk kan verka hårda och själviska men i nödfall kan man räkna med deras hjälp”(Bauman 1992:57).

Intervjumaterialet visade ”att man ställer upp för varandra, speciellt lärarna”.

För att återknyta till resonemanget om in- och utgrupper, diskuterar Goffmans en liknande teori, teamet och dess medlemmars framträdande inför publik. För teamets överlevnad existerar en dramaturgisk lojalitet som består av en acceptans inför uppställda regler och normer, samt moraliska förpliktelser (Goffman 1974). För att säkerställa den dramaturgiska lojaliteten skapas en motpart baserat på rädsla inför det motparten representerar (ibid). Publiken tolkas jämförelsevis i denna uppsats som representant för samhället med högskolan och arbetslivet i centrum liksom den gjorde i Baumans tes angående in- och utgrupper .

Högskoleperioden och mentorerna

Förväntningarna från kursdeltagarna på mentorerna var många och av olika karaktär. Syftet från uppdragsgivarnas sida med mentorsprojektet var att alla kursdeltagare på AKI skulle erhålla varsin mentor, som har den utbildningsbakgrund och yrke som kursdeltagaren besitter. Vidare bör mentorerna ha i åtanke att det är ett professionellt åtagande och inget ideellt

arbete. Detta poängterades mycket noga från högskolans sida för de som ville ställa upp som mentorer.

Mentorskapet hade en startpunkt, i form av en Kick Off och ett tydligt slut i samband med kursens slut. Förhoppningarna från Malmö stads, Lernias och Malmö högskolas sida var att alla kursdeltagare på Aki skulle erhålla varsin mentor, som har den utbildningsbakgrund som kursdeltagaren besitter. Många mentorer var till stor glädje för den enskilde kursdeltagaren, men i en del fall uppstod problem i matchningen kursdeltagare och mentor i form av att de inte hade exakt samma utbildningsnivå, e.g olika nivåer inom läraryrket.

*Jag hade ingen glädje av min mentor, hon var högstadielärare och jag är mellanstadielärare.
Intervju Helena; lärare*

Att tilldelas en mentor hade stor betydelse för kursdeltagarna på AKI. I en del fall var detta en första kontakt med svenskar som arbetar och lever ett "svenskt" liv utanför AKI. Nedan utvalda citat belyser denna allmänna uppfattning hos de kursdeltagare som träffade sina mentorer.

Mentorn var mycket bra. Vi träffades tre, fyra gånger och pratade bl a om våra länder. Vi gick och åt på en persisk restaurang och en svensk restaurang. Intervju Kent; akademiker

...jag tyckte det var jättetrevligt. Vi var på stadsbiblioteket, såg film tillsammans och fikade. Jag var med henne på en föreläsning, ja det var bra. Intervju Maria; juridiskt utb.

Citaten ovan visar inte bara på delaktigheten i en svensk gemenskap utan också på att uppskattade gemenskapen. Vikten av kontakten med svenskar förmedlades via intervjuerna av kursdeltagarna på AKI och bekräftades av kursdeltagare inom introduktionsprogrammet i Uppsala, intervjuade på uppdrag av Integrationsverket. I intervjuerna med kursdeltagarna i Uppsala framfördes behovet av mer kontakt med svenskar för att kunna få möjlighet att prata svenska. Kursdeltagarna ville vara mer delaktiga i det svenska samhället men visste inte på vilket sätt de skulle komma in (Rapport Integration 2001).

Studiens material belyser kritik som initiativtagarna på AKI tagit fasta på. Själva tanken med mentorsprogrammet för nyanlända akademiker i Malmö stad är just att kursdeltagare på AKI ska träffa svenskar som dessutom arbetade eller på nära sätt knyter an

till den utbildning eller yrke som den invandrande akademikern har med sig (www.skolverket.se).

Utifrån de intervjuer som gjordes framgick att en del av kursdeltagarna på AKI inte träffade sina mentorer så ofta (om överhuvudtaget) som de önskade. En del mentorer kom inte på den Kick Off som anordnades inför kursperioden bedriven i högskolans lokaler. I något fall tog mentorn kontakt efter Kick Offen men höll sen inte kontakten.

Min mentor kom inte på Kick Offen. Jag blev både förvånad och besviken. Intervju Sussie; förskollärare

Mentorn dök inte upp på KICK Offen, och när vi sedan träffades vid ett senare tillfälle på LUT (Lärarytbildningen; reds anm) då hade mentorn en kompis med sig... jag informerade mentorn hur ofta vi skulle träffas, men då sa mentorn att de hade inte så mycket att säga varandra. Intervju Edith; grundskollärare

Vi träffades första gången på Kick Offen, det gick bra... Mentorerna uppfattade vi som mycket upptagna och de sa att om ni har några frågor så ni kontakta oss. Intervju Valentin och Jane; civilingenjörer

Här illustreras den besvikelse som kursdeltagarna upplevde när de tilltänkta mentorerna uteblev från Kick Offen. Att få respons på sin tidigare utbildning av en person som är yrkesmässigt verksam i Sverige upplevdes som av stor betydelse i sammanhanget. Återkopplat till behovet av kontakt med svenskar och det svenska samhället som framkom i Integrationsverkets rapport samt genom mina intervjuer, bidrog mentorernas frånvaro till svårigheter att erbjuda den kontakt med svenskar och det svenska samhället som utlovats inom AKI.

Att tillåtas vara nyfiken och ges tillfälle att ställa frågor till personer som kan och vill svara är ett grundläggande mänskligt beteende som mentorerna således inte levde upp till. Asplund betonar i sin diskussion om social responsivitet människans behov av att både ställa frågor och att svara på dem (Asplund 1987). För kursdeltagarna hade den kontakt som Asplund beskriver gett mycket information om hur just deras yrke verkar i Sverige genom dialog med en mentor.

Kontakten med Studie –och yrkesvägledarna

Kursdeltagarna har under utbildningen fått tillgång till allmän information genom studie- och yrkesvägledare på AKI. De fick sina betyg översatta av högskoleverket och tillsammans med studie- och yrkesvägledare på högskolan gjordes en individuell framtidsplanering.

Tanken med kontakten med studie- och yrkesvägledare på högskolan är att kursdeltagarna skulle träffa någon som är specialiserad inom respektive kursdeltagares utbildningsområde. Kursdeltagare utbildade inom läraryrket hade kontakt med studie- och yrkesvägledare på Lärarutbildningen. Kursdeltagare utbildade inom teknik och samhällsvetenskapliga områden hade en studie- och yrkesvägledare på Teknik- och samhälle, kursdeltagare utbildade inom vård erhöll en studie- och yrkesvägledare på Hälsa- och samhälle och kursdeltagare med övrig utbildning hade kontakt med centrala studie- och yrkesvägledare på högskolan.

Utifrån intervjumaterialet med kursdeltagarna framkom att för dem betydde det mycket att komma i kontakt med studie- och yrkesvägledare på högskolan. De är specialiserade inom sitt område, och har mycket kunskap om utbildningar inom sitt respektive område. Kursdeltagaren fick därmed en direkt kontakt till information om vad de behöver läsa för att komplettera sin behörighet till högskolestudier. Eller vilken utbildning/kompletterande kurser de kan läsa på högskolan för att bli behöriga inom sitt yrke i Sverige.

Syo var trivsamt och hjälpsamt [området hälsa -och samhälle, Mah, förf.anm.]. Vi var på studiebesök tillsammans på MAS [Biomedicin på Ö. Sjukhuset, förf.anm.] Intervju Anna; naturvetare

Jag har fått vingar efter 1 ½ timme. Hon [Studie -och yrkesvägledaren på lärarutbildningen, Mah] svarar snabbt på mailen och visar intresse för att hjälpa. Intervju Larissa; ekonom.

SYO på Mah är mer koncentrerade på akademiska studier[de centrala Studie -och yrkesvägledaren, Mah, förf.anm.] ...det svenska utbildningssystemet kunde de bra. Men det var bra att träffa SYO på Lernia och få denna allmänna informationen, och få våra betyg ivägskickade för översättning. Intervju Mi; samhällsvetare

Citaten visar att kursdeltagarna var mycket nöjda med den information de fick i kontakten med studie- och yrkesvägledarna på högskolan. Engagemang som de visade har lyfts fram i

intervjuerna. Den planering som gjordes av studie- och yrkesvägledare på högskolan tillsammans med kursdeltagarna på AKI inför kompletterande studier var fortsättningsvis av stor vikt mot en förkortad väg till ett kvalificerat yrke. Värt att notera är att det i en rapport utgiven av AMS framkommit att många människor med invandrarbakgrund idag arbetar inom områden de inte är utbildade inom (Rapport Integration 2001).

Traineeperioden

Utifrån intervjumaterialet var kursdeltagarna på AKI överens om att traineeperioden var den viktigaste delen inom AKI i kontakten med svenskar och det svenska samhället. Att komma ut på ett företag och få arbeta inom sitt utbildningsområde hjälpte kursdeltagarna att förstå vad de behöver komplettera för att kunna utöva sitt yrke i Sverige.

Tack till AKI fick jag en praktikplats och jag har fått mitt självförtroende tillbaka eftersom jag visade kunskaper... Intervju Valentin; civilingenjör

Traineeperioden var bra för språkutvecklingen. På AKI skriver vi mycket svenska, och det var mycket bra med traineeperioden där jag blev tvungen att prata svenska. Intervju Kent; akademiker.

Min traineeperiod hade jag på Tetra Pak. En tjej slutade där och jag frågade om jag kunde ta den tjänsten. Det behövdes en tjej till den tjänsten, så jag fick den. Intervju Elisabeth; teknolog .

Ovan citerade åsikter exemplifierar vikten av att få komma ut på ett företag inom kursdeltagarens utbildningsbakgrund, samt vikten av att få kontakt med svenskar vilket i sin tur bidrar till en positiv utveckling av språket. Vikten av kontakt som uppstår kursdeltagarna och personalen på företagen emellan visar vidare på positiva effekter för en del kursdeltagare i form av erbjudande av arbete och vikariat inom traineeföretagen. Att också få insyn i hur arbetsmiljön är i Sverige anser kursdeltagarna även det vara av vikt.

En positiv överraskning är att här i Sverige känner man sig på samma nivå som de andra. I Turkiet det är mer hierarki. Intervju Memek; kemist

Något som skiljer sig från mitt hemland är kaffersterna. Jag tror att det är ett bra sätt att motverka konflikter på arbetsplatsen. Intervju Michelle; statsvetare

Genom citaten ovan skapas en förståelse för att arbetsklimatet inte är densamma runt om i världen. Därav vikten för kursdeltagarna att veta hur arbetsklimatet är på svenska arbetsplatser. Från intervjumaterialet bekräftades upplevelserna i ovan nämnda citat som betydelsefulla.

Inför traineeperioden fick kursdeltagarna förbereda sig genom att skriva brev och ta kontakt med företag eller skolor de ansåg vara lämpade utifrån deras utbildningsbakgrund. Enligt intervjumaterialet krävdes noga planering och ett väl förberett material om sig själva för marknadsföring i mötet med kontaktpersonen på den tilltänkta traineeplatsen. Genomförande av liknande slag diskuterar Goffmans utifrån tesen om *dramaturgisk försiktighet* (Goffman 1987). Begreppet innebär klok planering och rätt val av publik. Jämförelsevis bör kursdeltagare på AKI välja en publik som besitter likvärdig kompetens.

Vidare framgick det av intervjumaterialet att en del av kursdeltagarna fick snabbt insikt i att deras kunskaper i det svenska språket inte riktigt räckte till för att fullt ut fungera på en kvalificerad arbetsplats. Utifrån Goffmans diskussion kring tidsaspektens betydelse i ett framträdande varvid han belyser vikten av insikten i att långa framträdanden ökar risken för att misstag begås (ibid) ges vidare förståelse inför kursdeltagarnas förslag att vid behov erbjuda en kortare traineeperiod. I intervjuerna sägs att när insikt ges i hur kunskaperna i svenska förhåller sig i relation till språkkraven på traineeplatsen, är det mer givande att fortsätta studera svenska.

Två månader räckte för mig. Jag fick reda på hur ingenjörerna arbetar i Sverige och jag vet vad jag behöver komplettera. Vad jag behövde var bättre kunskaper i det svenska språket. Intervju Mimmie; tekn.utb

Som framgår av citatet ansåg Mimmie att vetskapen om kompletterande studier uppenbarade sig efter två månader på traineeplatsen. När hon insåg på vilket sätt en teknologs arbetsuppgifter skiljer sig i Sverige mot i Makedonien var hennes önskan att läsa mer svenska större än att fortsätta på traineeplatsen. Med återkoppling till Goffmans diskussion om tidsaspekten vid ett framträdande minskar risken för kursdeltagaren att göra misstag om traineeperioden i detta fallet förkortas.

En viss oro fanns innan traineepériodens start bland kursdeltagarna. Frågor kring arbetsklímat, deras egen kompetens samt om deras språkkunskaper skulle räcká stálldes.

Jag är mycket nöjd med trainee perioden, fast det var svårt i början. Det tog ett par veckor att komma in, men sen blev det bättre. Jag utvecklades med språket i och med att jag blev tvungen att prata svenska med andra personer än lärarna [som hon sa "tänker sig in i mitt tankesätt, författarens anm.] Intervju Katarina; tandsköterska

Ovan citat som får representera flertalet av kursdeltagarnas upplevelser visar att kursdeltagarna försökte forma rollen så att de fungerade i det arbetsklímat som rådde på deras traineeplats. I början var det jobbigt att ta kontakt med kunderna i skoaffären där Katarina i ovan citat hade sin traineeplats, på grund av osäkerheten inför att prata svenska. Men efter ett tag menar hon att hon kände sig väl till mods och befann sig vara en i gänget bland de tjejer som arbetade där.

Av intervjumaterialet framgick behovet av att göra sitt bästa under traineepérioden och visa sin kompetens. Erhållandet av goda referenser och kontakter med arbetslivet inför framtiden var av stor vikt.

För att göra ett bra framträdande krävs disciplin. Än en gång återknyts intervjumaterialet till Goffmans teorier om teamet och publiken men ur en annan aspekt, nämligen besittning av *dramaturgisk disciplin*, vilket innebär styrning av känslomässiga reaktioner för ett framgångsrikt framträdande (ibid) Att forma en roll passande ett speciellt framträdande samt besitta den form av disciplin Goffman belyser i form av undertryckning av rena känsloreaktioner visade sig vara svårt för kursdeltagarna. I intervjuerna påpekas svårigheten att dämpa besvikelser och missnöje, vilket sågs som ett måste för att vara säker på att erhålla goda vitsord.

Jag blev jättebesviken att någon annan fick mitt jobb när jag hade gjort allt förarbetet med enkäter och sammanställningar. Men vad kunde jag göra? De [personalen] på jobbet var jättetrevliga och jag trivdes väldigt bra. Intervju Michelle; statsvetare

Ovan citat illustrerar på ett bra sätt en situation som de allra flesta kursdeltagare upplevde, att någon annan kom och tog över deras arbetsuppgifter. Besvikelsen kom med insikten om att förarbetet de gjort togs över av en anställd på företaget. Samtidigt som de trivdes väldigt bra på sin trainee plats kommer känslan av besvikelse. Med återkoppling till Goffmans begrepp

dramaturgisk disciplin (Goffman 1987), fick kursdeltagarna för att göra ett bra framträdande jämförelsevis inte tillåta sig att känna och visa besvikelsen, utan vara disciplinerad.

Synen på framtiden

De intervjuade kursdeltagare på AKI har i några fall fått arbete. En del av dem verkar inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, i form av praktik på förskola. Majoriteten av kursdeltagarna kompletterar sin svenska högskolebehörighet med språk (främst svenska och engelska), samt i en del fall med samhällskunskap, matematik, data, kemi och fysik på Komvux. Inför framtiden är ett arbete inom sitt utbildningsområde viktigaste för dem, och de poängterar i intervjuerna att de mest av allt vill komma ut på arbetsmarknaden och visa sina kunskaper.

Kursdeltagarnas behov av hjälp i kontaktskapandet med den svenska arbetsmarknaden belyses genom diskussionen Lundh/Ohlsson för kring hur det sett ut på arbetsmarknaden för invandrare och flyktingar förr och nu. Lundh/Ohlsson menar att komma som invandrare/ flykting till Sverige idag skiljer sig jämfört med hur det var för de invandrare/flyktingar som kom på 1960-talet. Mellan 1950 och fram till 1970-talet tog det i genomsnitt två till tre månader för dem att få ett arbete. Med lågkonjunktorens inträde i början på 1960-talet förändrades arbetsmarknaden, framför allt för invandrare/flyktingar. Industrisektorn förminskades i antalet arbetande människor, där en stor andel invandrare/flyktingar arbetade. Fortsättningsvis har invandrare och flyktingar mindre kvalificerade yrken idag än den övriga befolkningen (Lundh & Ohlsson 1994).

Utifrån Lundh/Ohlssons diskussion ovan tolkar jag det som att kompletterande studier idag är en nödvändighet för de flesta av kursdeltagarna på AKI, för inträde på den kvalificerade arbetsmarknaden. Som i ett led poängterade kursdeltagarna svårigheter med att kunna komplettera sin utbildning då ekonomin blir ansträngd om man inte är berättigad till studiemedel.

Den ekonomiska svårighet som uppstår diskuteras vidare i Hedenmo/Anvarizadeh rapport ”Att invandra på arbetsmarknaden”. De menar att problemen med att finansiera studierna kan bli så stora att det sätter hinder för fortsatt utbildning (Rapport Integration 2001). Fortsättningsvis konstaterar de att bristen på lämpliga finansieringsmöjligheter komplicerar möjligheterna till vidareutbildning, både för de som behöver läsa mer svenska, och för de som kompletterar andra ämnen på Komvux.

Möjligheten till att finansiera sina studier i svenska efter introduktionskursens slut kan utifrån det Hedenmo/Anvarizadeh diskuterar vara avgörande för kursdeltagarnas möjlighet att komma in på den kvalificerade arbetsmarknaden. De tillhör den grupp som diskuteras i rapporten och som förväntas inneha goda svenskkunskaper för att fungera i lagarbete med informationsteknologi som arbetsverktyg. Förvärvar de inte tillräckligt bra svenskkunskaper föreligger risken att de hamnar utanför arbetsmarknaden.

Av de kursdeltagare på AKI som satsade på en anställning befann sig speciellt två av dem vara förvisade till arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom AF:s regi och blev erbjudna ekonomisk hjälp i nivå med socialbidragsnormen. För att förtydliga situationen bör kort nämnas att arbetsgivaren i detta fallet ville behålla dem efter traineepriodens slut, men såg gärna att det skedde i AF:s regi. Den ekonomiska situationen var också här ansträngd, och gav signaler om att arbete som utförs inte erkänns i form av löneutbetalning.

Jag har visat att min utbildning är värd någonting och jag bjuder mina tjänster till Sverige. Istället att samhället använda den resurs får jag erbjudande att leva på socialbidrag. Är det klokt att jobba heltid och att få samma ersättning som de som sitter hemma och rullar tummarna? Intervju Valentin; civilingenjör

Som citatet visar var besvikelsen och hopplöshet närvarande. Det var inte tal om någon anställning. Arbetsgivaren ville avvakta för att se hur projektet fortskred. Därefter kanske en anställning skulle kunna bli aktuell. Med återkoppling till Baumans diskussion kring frihet och beroende och hinder som dyker upp framhåller han att vissa saker är inte påverkningbara, på grund av att det existerar ett register över våra val. Kopplat till det empiriska materialet innebär det att valet att arbeta på detta företag bestäms inte av kursdeltagarna, utan av arbetsgivaren. Utifrån Baumans diskussion uppstår med andra ord hinder i form av begränsning i att välja att arbeta på ett specifikt företag, på grund av arbetsgivarens makt att besluta om vem som ska anställas. Därmed ligger valet utanför den sökandes makt. I en sådan situation menar Bauman att människor blir determinerade och fortsättningsvis begränsade i sin handlingsfrihet (Bauman 1992).

Envisheten och tron på framtiden var verkligen stark hos de intervjuade. De var inte enbart övertygade om att de kommer att gå en social framtid till mötes i Sverige, utan också att de har en framtid inom den kvalificerade arbetsmarknaden.

Trainée perioden hjälpte mig att inse att jag har alla förutsättningar att utöva mitt yrke som förskollärare även i Sverige. Jag har uppnått mitt syfte och mina förväntningar under trainéeprodukten. Min utbildning motsvarar kraven på en arbetsplats av denna typ. Intervju Sussi, förskollärare

Som citatet visar, som även representerar den allmänna åsikten bland kursdeltagarna fick de intervjuade insikt i hur deras yrke utövas i Sverige, genom den långa trainéeprodukten. De fick också insikt i och hur deras egen utbildning speglar den kompetens som krävs inom den kvalificerade arbetsmarknaden. Utifrån vad intervjumaterialet förmedlar uppnåddes insikt, dels genom respons av handledaren på arbetsplatsen. Dels genom kollegor på trainéeprodukten. Kopplat till insikten om eventuellt kompletteringsbehov visade det sig vara en realitet för de allra flesta. För kursdeltagare som valde att kompletterat sin behörighet inför studier på högskolan, beräknas studierna på Komvux ta mellan ett och två år. För de som kompletterat på Malmö högskola är vägen förkortad ytterligare en bit till den kvalificerade arbetsmarknaden.

Sammanfattning

För att belysa kursdeltagarnas upplevelse av kontakten med svenskar och det svenska samhället, samt hur väl förberedda de ansett sig vara inför kompletterande/fortsatta studier eller praktik har jag använt mig av Baumans (1992) aspekt på frihet och beroende. Hans diskussion kring *in- och utgrupper* har åskådliggjort skapandet av sammanhållning i en grupp med en gemensam motståndare i utgruppen. Goffmans (1974) liknande aspekt med terminologin *teamet* och teammedlemmarnas framträdande inför publik, har vidare belyst de strategier som i hans diskussion tillhandahålls inför ett bra framträdande. Asplunds (1987) diskussion kring *social responsivitet*, belyste människans benägenhet att vara responsiv och därmed också aktiv i dialog med andra människor.

Den positiva bedömningen av introduktionsprogrammet AKI som förmedlats av kursdeltagarna har sin grund i att som nyanländ akademiker få studera med andra kursdeltagare med liknande bakgrund, med gemensamt intresse för de intensiva studierna i svensk grammatik, studiebesök samt studier i svensk historia. Av vikt var också lärarnas förmåga att ställa upp för kursdeltagarna vilket kopplades till Baumans diskussion om skapandet av in- och utgrupper som i sin tur belyste de starka band som uppstod kursdeltagare och lärare emellan.

I kontakten med svenskar och det svenska samhället framhävdes mentorerna på högskolan som en viktig länk. Asplunds teori om social responsivitet belyste i den här studien mentorernas och kursdeltagarnas möte med varandra, inom vilken en växelverkan uppstod. Den visade sig vidare ha betydelse både för kursdeltagaren och för mentorn genom utbyte av information.

Utifrån Goffmanns aspekter på framförande inför publik åskådliggjordes kursdeltagarnas planering inför traineeperioden, och den för oerhört vikten av ett bra framträdande. Utöver studie- och yrkesvägledarnas rådgivning gavs insikt i hur deras utbildning värderades i relation till de krav den kvalificerade arbetsmarknaden ställer, samt insikt i vilka kompletterande kurser som är nödvändiga för en svensk behörighet. Samtliga intervjuade poängterade vidare att traineeperioden upplevts som den viktigaste delen i introduktionsutbildningen.

Inför framtiden bör ansvariga för projektet utvärdera problemet med mentorerna på högskolan, samt matchningen kursdeltagare/mentor. Mer flexibel och individriktad traineeperiod med möjlighet till en kortare period ersatt med ytterligare studier i svenska bör vidare ses över.

Litteraturförteckning

- Andersson, B-E. (1994). *Som man frågar får man svar. En introduktion i intervju- och enkätteknik*. Kristianstad: Rabén Prisma.
- Asplund, J. (1987) *Det sociala livets elementära former*. Bokförlaget Korpen
- Bauman, Z (1992) *Att tänka sociologiskt*. Bokförlaget Korpen
- Collins, R & Makowski, M (1993) *The discovery of society*. The McGraw-Hill. Inc
- Goffman, I(1974). *Jaget och maskerna*. Rabén och Sjögren
- Hedenmo, M & Anvarizadeh, A (2000) *Att invandra på arbetsmarknade. Sysselsättningspolitik för en hållbar integration*. Hall & Åström
- Integrationsverket (2001) *Rapport integration 2001* Berlings Skogs AB, Trelleborg
- Kvale, S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lundh, C & Ohlsson, R (1994) *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*. SNS Förlag
- May, T (1997) *Social Research- issues, methods and process*. Open University Press
- Patel, R & Davidson, B. (1994). *Forskningmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Ritzer, G (1996) *Sociological theory*. The McGraw-Hill Book Co

Hemsidor

Integrationsverkets hemsida. Datum 020430, klockan 10.37

Skolverkets hemsida. Datum;020430, klockan 10.45